

نوشته: خانم دکتر تاج‌زبان دانش

کیفر در حقوق جزای شوروی^(۱)

مسئولیت کیفری: در شوروی کسی را بعنوان ارتکاب عملی به ضرر و زیان اجتماع نمیتوان مسئول دانست مگر آنکه با توجه به خطرات اجتماعی و شدت آن عمل، مجازاتی برای فاعل در قانون پیش بینی شده باشد. کسیکه مرتکب جرم شود مسئولیت کیفری داشته و موظف است که در سازمانهای قضائی دولت شوروی حضور یافته و کیفر پیش بینی شده در قانون را متحمل شود. مسئولیت کیفری مانند سایر مسئولیتهای (مسئولیت اداری - مسئولیت مدنی) عبارت از الزام به پاسخگوئی به علت تجاوز به قانون و تأمین خسارت وارده طبق شرایط پیش بینی شده در قانون میباشد. مسئولیت کیفری، مجرم را در موقعیت خاصی در قبال دولت قرار داده و تحقق عنصر مادی جرم، اساس مسئولیت کیفری را تشکیل میدهد. در تمام مراحل دادرسی (در مرحله بازپرسی - در مرحله محاکمه) مقامات مسئول قضائی تحقق عنصر مادی جرم و اثبات مجرمیت را که منجر به مسئولیت کیفری میشود دقیقاً مورد بررسی قرار میدهند پس از اثبات مجرمیت و اعلام مسئولیت کیفری، دادگاه با صدور حکم محکومیت نوع مجازات را تعیین مینماید در این صورت از زمان وقوع جرم رابطه خاصی بین دولت و مجرم بوجود میآید شدت مجازات بسته به نوع جرم است و برای رعایت عدالت اجتماعی و برقراری مساوات، طرز اجرای مجازات با توجه به نوع جرم میباشد.

---

(۱) این مقاله از صفحات ۵۹ الی ۸۲ کتاب سیستم کیفری شوروی که آقای مارک آنسل

M. Tchkhikvadze , A. Piontkovsky, Marc Ancel,

نوشته اند در سال ۱۹۷۵ در پاریس به چاپ رسیده اقتباس و ترجمه شده است .

تعریف کیفر در قوانین جزای شوروی: کیفر بهر عنوان و برای ارتکاب هر نوع جرمی که در قانون پیش بینی شده باشد رنج وزیانی است که طبق راء دادگاه بنام دولت برای حفظ شرایط موجودیت اجتماع سوسیالیستی بر مجرم تحمیل میشود.

در تعریف کیفر در قوانین جزای شوروی در طول پنجاه سال اخیر تغییراتی داده شده است.

در اولین قانون جزای شوروی که در سال ۱۹۱۹ به تصویب رسیده و اصول کلی قوانین جزای شوروی پی ریزی گردیده مجازات عبارتست از تمام روشهای تربیتی و تاء دیبی که دولت میتواند بر علیه تمام کسانی که مخل نظم عمومی و پیشرفت مرام سوسیالیستی هستند بمنظور برقراری نظم و آرامش در اجتماع اجرا نماید. طبق ماده ۷ قانون مذکور، هدف از اجرای مجازات، حفظ نظم اجتماعی، تربیت و عادت دادن مجرمین و کسانی که شروع به ارتکاب جرم نموده و یا در مظان ارتکاب جرم هستند بزندگی عادی اجتماعی و رعایت قوانین و مقررات میباشد. در اجرای اهداف مذکور بایستی:

- تعلیق مجازات محکومین افزایش یابد.
  - سرزنش در انظار عمومی جزو مجازاتها قید شود.
  - مجازاتهای سالب آزادی تواءم با کار اجباری باشد.
  - در زندانها، روشهای تربیتی اجرا شود.
  - دادگاه های رفقا برای دادرسی بعضی از بزهکاران ارتشی و کارگر تاء سیس شود
- تحقق اجرای موارد فوق الذکر به هشتمین کنگره حزب کمونیست اعلام گردیده است.
- در اولین مجموعه اساس قوانین کیفری شوروی که در سال ۱۹۲۲ به تصویب رسید کیفر وسیله دفاع اجتماعی اعلام شد و فصل چهارم این مجموعه به انواع مجازاتها و اقدامات دفاع اجتماعی اختصاص یافت.

در سال ۱۹۲۴ در مجموعه اساس قوانین کیفری شوروی و جمهوریهای متحد جمله مبارزه بر علیه بزهکاری از تعریف مجازاتها حذف و سه روش تربیت مجدد و درمان و تربیت تواءم با درمان در اجرای مجازاتها مقرر گردید.

در مجموعه قوانین کیفری سال ۱۹۲۶ با الهام از مجموعه اساس قوانین کیفری، مصوب ۱۹۲۴ اصطلاح زجر و رنج از تعریف مجازاتها حذف گردید هدف از اجرای اقدامات دفاع اجتماعی بشرح زیر توجیه شد:

– پیشگیری از وقوع جرائم

– از بین بردن عناصری که خطر اجتماعی داشته و سبب تکرار جرم میشوند .

– تربیت محکومین با کار

با اینکه اصطلاح انتقام و رنج و زجر و شکنجه از تعریف مجازاتها حذف گردیده بود اما در عمل، برای مبارزه بر علیه ضد انقلابیون، اجرای مجازات ها اجتناب ناپذیر بود دادگاهها نه تنها افرادی را که مرام ضد انقلابی داشتند به کیفرهای مشقت آور محکوم میساختند حتی بعضی از کارگران را نیز بمنظور عادت دادن به انضباط و رعایت نظم عمومی کارگری به مجازات محکوم میکردند و برای صدور حکم اقدامات دفاع اجتماعی، ارتکاب جرم الزامی نبود و در مورد بیماران روانی و اطفال کمتر از ۱۴ سال که حالت خطرناک داشتند و کسانی که بدون ارتکاب جرمی برای دیگران خطرناک محسوب میشدند و کسانی که اصل مساوات را در جامعه سوسیالیستی رعایت نمینمودند حکم اقدامات دفاع اجتماعی صادر میگردد .

در سال ۱۹۳۴ برای خائنین حزب کمونیست مجازات و مسئولیت کیفری در قوانین

کیفری قید گردید .

در سال ۱۹۳۸ عنوان مجازات در تمام قوانین کیفری شوروی و جمهوریهای متحد ذکر شد و برای جرائم، در قوانین کیفری "مجازات" و اجرای روشهای تربیتی مجدد را "اقدامات دفاع اجتماعی" ذکر کردند اما در عمل در اکثر قوانین کیفری جمهوریهای متحد، اقدامات دفاع اجتماعی قید نگردیده بود و فقط اصطلاح "مجازات" برای جرائم پیش بینی شده بود تا اینکه در ماه دسامبر ۱۹۳۸ مجموعه اساس قوانین کیفری شوروی مورد تجدید نظر قرار گرفت و روش دو اصطلاحی حذف و فقط عنوان مجازات پذیرفته شد .

ماده ۲۰ مجموعه اساس قوانین کیفری شوروی که در سال ۱۹۵۸ اصلاح گردیده چنین مقرر میدارد: "مجازات نه تنهارنجی است که مجرم بایستی متحمل شود بلکه هدف اصلی از اجرای مجازات، تربیت مجدد و عادت دادن محکوم به کار شرافتمندانه، اجرای قوانین، احترام به مقررات زندگی اشتراکی سوسیالیستی، پیشگیری از تکرار جرم محکوم و افراد دیگر است. مقصود از مجازات شکنجه جسمی و لطمه زدن به حیثیت افراد نمیباشد. مجازات مجرمین در پیشگیری عمومی از وقوع جرائم، حائز اهمیت خاص است افرادی را که ثبات ندارند به اجرای قوانین شوروی ملزم مینماید .

در ۱۲ ژوئیه ۱۹۶۹ در ششمین جلسه هفتمین مجمع شورای عالی شوروی با تصویب

ماده ۱ مجموعه اساس قوانین کارهای تاء دیبی در شوروی، مفاد مندرج در ماده ۲۰ مجموعه

اساس قوانین کیفری اصلاح گردید طبق ماده مذکور چنین مقرر شد: "هدف قانون کارهای تاء دینی، تضمین اجرای حکم مجازاتها برای تحمیل رنج به مجرمین نمیشد بلکه برای تربیت مجدد و عادت دادن محکوم به کار شرافتمندانه، رعایت قوانین و احترام به مقررات زندگی اشتراکی سوسیالیستی، پیشگیری از تکرار جرم محکوم و افراد دیگر، پایان دادن به بزهکاری است. اجرای مجازات نباید موجب شکنجه جسمی شده و به حیثیت افراد لطمه وارد سازد.

انواع مجازاتها

درج فهرست دقیق و صریح مجازاتها در قوانین کیفری شوروی، دادگاهها را مکلف میسازد که با تصریح نوع مجازات در متن حکم، اصول قانونی بودن سوسیالیستی را محترم شمارند.

طبق ماده ۲۱ اساس قوانین کیفری شوروی، مجازاتهای اصلی بشرح زیر هستند:

- ۱- مجازاتهای سالب آزادی
- ۲- اجبار به اقامت در محل معین
- ۳- ممنوعیت از اقامت در محل معین
- ۴- اشتغال بکارهای تاء دینی در محیط آزادی (بدون سلب آزادی از محکوم)
- ۵- محرومیت از اشتغال به بعضی از مشاغل و یا کسب و یا اجبار با اشتغال به بعضی مشاغل.

۶- کیفر نقدی

۷- سرزنش و توبیخ در انظار عمومی

۸- اعدام در موارد خاص

قوانین کیفری جمهوریهای متحد با توجه بمفاد ماده ۲۱ اساس قانون کارهای تاء دینی بدون گردیده لکن اختیاراتی که قانون مذکور به جمهوریهای متحد تفویض نموده و با الهام از اساس قوانین کیفری شوروی، آنها میتوانند مجازاتهای مختلف را وضع نمایند. بطور مثال محرومیت از حق ولایت یا حضانت در قوانین کیفری جمهوریهای اکراین - ژورژی - ارمنی و غیره و جبران ضرر و زیان شاکی خصوصی، در قوانین بعضی از جمهوریها پیش بینی شده است در قوانین کیفری شوروی، مجازاتها به اصلی و تکمیلی تقسیم میشوند. مجازات اصلی بطور مستقل در متن حکم دادگاه ذکر میگردد و با مجازاتهای دیگر بعنوان مجازات تبعی نمیتواند تواءم گردد.

مجازاتهای اصلی عبارتند از:

- مجازات سلب آزادی
- اشتغال به کارهای تاءدیبی بدون سلب آزادی (در محیط آزاد)
- سرزنش در انظار عمومی
- اعزام به گردان انضباطی
- اعدام در موارد خاص
- مجازاتهای زیر گاهی مجازات اصلی و گاهی مجازات تکمیلی هستند:
- اقامت اجباری در محل معین
- ممنوعیت از اقامت در محل معین
- محرومیت از اشتغال به بعضی از مشاغل یا کسب
- کیفر نقدی
- انفصال از خدمت
- الزام به جبران ضرر و زیان وارده
- مجازاتهای تکمیلی به شرح زیر است:
- ضبط اموال
- خلع درجه در ارتش و تنزل گروه استخدامی
- بعضی از مجازاتها با روش تربیت با کار بمورد اجرا گذارده میشوند. این مجازاتها عبارتند از:
- مجازات سلب آزادی
- اجبار به اقامت در محل معین
- ممنوعیت از اقامت در محل معین
- اشتغال به کارهای تاءدیبی در محیط آزاد (بدون سلب آزادی)
- کیفرهایی با روش تربیت با کار بمورد اجرا گذارده میشوند که نوع جرم، محدود کردن حقوق مجرم را ایجاب نموده و مجرم را در شرایط معد برای تربیت مجدد قرار دهد.
- آئین اجرای مجازاتهای مختلف تواءم با روش تربیت با کار که طبق اساس قوانین کارهای تاءدیبی تعیین گردیده در بخشی از حقوق جزا قید شده است. در سال ۱۹۶۹ در ششمین جلسه هفتمین مجمع شورای عالی شوروی اساس قوانین کارهای تاءدیبی در شوروی به تصویب رسیده و در سال ۱۹۷۰ مجموعه قوانین کارهای تاءدیبی جمهوری روسیه تصویب و بمورد اجرا گذارده شد.

در اساس قوانین کارهای تاء دیبی، اصول عمومی سیاست کیفری، تربیت با کار و شرایط ذاتی و انواع روشها و رژیمها، لزوم آماده نمودن مجرمین بزندگی عادی اجتماعی و تربیت مجدد آنان پیش بینی شده اما بالصراحه طرزاجرای روشها ذکر نشده است. طبق مفاد قانون مذکور، فرد غیر قابل تربیت در اجتماع سوسیالیسم وجود ندارد هر فردی میتواند با اشتغال بکارشرافتمندانه برای اجتماع مفید باشد. مجازات بایستی با توجه به شخصیت محکوم و منطبق با حالات جسمانی و روانی وذوق واستعداد او اجرا شود. در حین اجرای مجازات، محکوم مانند سایر افراد شوروی در قبال جامعه الزاماتی دارد. پس از محکومیت، آزادیش محدود میگردد اما از بعضی مزایای قانونی برخوردار است بطور مثال: محکوم مشمول قانون کار است و در صورت بیماری یا عدم قدرت کار کردن، حق دریافت کمک مالی را دارد.

در قوانین کیفری شوروی، برای تربیت مجدد محکوم، اجرای روشهای تربیتی و کار، تربیت اخلاقی، تربیت بدنی، آموزش علمی و حرفه ای پیش بینی شده است. اشتغال به کارهای عامه المنفعه، تربیت سیاسی، آموزش علمی و حرفه ای جزو برنامه های اجرای مجازات است.

طبق مفاد اساس قوانین کارهای تاء دیبی، فقط دادگاهها پس از دادرسی با توجه به اصول قانونی، حکم محکومیت به مجازات را صادر نموده و نوع کانون و یا زندان و هم چنین روشی را که بایستی بمورد اجرا گذارده شود در متن حکم اعلام مینمایند. معمولاً محکوم در تمام مدت محکومیت خود، در کانون و یا زندانی که در متن حکم تعیین شده نگهداری میشود فقط در موارد استثنائی و یا بعلت بیماری و یا تشویق و یا تنبیه به کانون و یا زندان دیگر منتقل میگردد. هرگاه کانونی که محکوم مقیم است با کانونی که بایستی اعزام شود نوع روش و رژیم اجرائی در آنها هم آهنگ و یکنواخت باشد وزارت کشور پس از جلب موافقت دادستان، دستور انتقال محکوم را صادر مینماید صدور حکم انتقال از کانون یا زندان به کانون یا زندان دیگر که روش متفاوت اجرا مینماید در صلاحیت دادگاه میباشد.

شرایط تعویض کانون یا زندان محکوم بشرح زیر است (۱):

- از زندان به کانون تربیت با کار پس از گذراندن حداقل $\frac{1}{4}$ مدت محکومیت
- از کانون تربیت با کار به کانونی که با روش خاص اداره میشود پس از گذراندن $\frac{1}{4}$

مدت محکومیت در صورتی که محکوم حائز شرایط اعطای آزادی مشروط باشد پس از گذراندن $\frac{2}{3}$ مدت محکومیت درمحل مندرج درحکم دادگاه، در صورتی که محکوم حائز شرایط اعطای آزادی مشروط نباشد.

در موارد فوق الذکر، حکم انتقال را دادگاه بنا به پیشنهاد سازمان امورکارهای تاء دیبی صادر مینماید. هرگاه محکوم عمداً " بر خلاف مقررات کانونی که مقیم هست رفتار نماید و یا وضع محکوم ایجاب نماید که روش شدیدتری درمورد او اجرا شود دراین صورت دادگاه حکم انتقال از کانون اقامت اجباری به کانون تربیت با کار را صادر مینماید در صورت صدور حکم اعزام بزندان، حداکثر مدت نگهداری محکوم در زندان ۳ سال است اگر پس از انقضای ۳ سال از مدت محکومیت باقی مانده باشد محکوم برای گذراندن بقیه مدت محکومیت، به یکی از کانونها اعزام میشود.

مفاد اساس قوانین کارهای تاء دیبی، دادگاهها را موظف ساخته است که در موقع صدور حکم انتقال از کانون بزندان، با بررسی پرونده شناسائی شخصیت محکوم، توجه نمایند که آیا از تمام امکانات و وسایل مؤثر در بهبود رفتار و کار محکوم در کانون استفاده شده یا خیر؟

مدت نگهداری در زندان بایستی با توجه به شخصیت محکوم و نوع جرم تعیین گردد. دادستان و اداره نظارت در اجرای مجازات با مراقبت و نظارت در اجرای کارهای تاء دیبی، رعایت اصول قانونی را تضمین مینمایند.

۱ - مجازاتهای سالب آزادی

در اجرای مجازات سالب آزادی، محکومی که در زندان نگهداری میشود آزادیش طبق قانون محدود، در مورد او روشهای تربیتی و عادت دادن بزندگی عادی اجتماعی اجرا میگردد.

در شوروی مجازات سالب آزادی برای جرائم مهم (جرائم بر علیه دولت یا اشخاص) پیش بینی شده است. آئین دادرسی و صدور حکم محکومیت به مجازات های سالب آزادی در ماده ۲۳ اساس قوانین کیفری شوروی ذکر گردیده است.

مدت مجازاتهای سالب آزادی از ۳ ماه تا ۱۰ سال حبس است.

مجازات جرائم مهم و مجرمینی که تکرار جرم دارند (مجرمین بعادت) تا ۱۵ سال حبس است.

برای مجرمین کمتر از ۱۸ سال حداکثر مجازات سالب آزادی تا ۱۰ سال است

محکومین با توجه به حالت خطرناک و شخصیت و قابلیت و استعدادشان تفکیک و در

زندان های خاص نگهداری میشوند .

محل نگهداری محکومین به مجازات های سالب آزادی بقرار ذیل است: (۱)

— کانون تربیت با کار

— کانون تربیت مجدد با کار

— زندان

۹۹ درصد محکومین در کانونهای تربیت با کار نگهداری میشوند . برای اجرای کیفر متناسب با شخصیت مجرم و فردی نمودن مجازات ها ، مجرمین مرد با توجه به حالت خطرناکی که دارند از هم تفکیک ، روش های زیر در مورد آنان اجرا میگردد .

— روش عمومی

— روش استحفاظی کامل

— روش شدید

— روش خاص

در مورد زندان محکوم ، روش عمومی و روش شدید و اقامت اجباری اجرا میگردد .

نوع روش با توجه به اهمیت و شدت جرم و تعداد محکومین و شخصیت محکوم تعیین میشود تعیین نوع روش مبین میزان محدودیت از آزادی محکوم است .

تفکیک و طبقه بندی محکومین حائز اهمیت خاص میباشد . محکومین بشرح ذیل

تفکیک و طبقه بندی شده در کانون ها یا زندان های خاص نگهداری میشوند .

— کسانی که برای اولین بار محکوم میشوند از مجرمین بعادت

— محکومین به جرائم کم اهمیت از محکومین که مرتکب جرم مهمی شده اند .

— اطفال کمتر از ۱۸ سال

— زنان

— محکومین به جرائم مهم بر علیه دولت

— مجرمینی که تکرار جرم و یا حالت خطرناک دارند

— محکومین به اعدام که مورد عفو یا بخشودگی قرار گرفته اند و مجازات آنها به

حبس تبدیل شده است .

— محکومینی که تبعه خارجی هستند از محکومین تبعه شوروی .

مردان محکوم به حبس در کانونها نگهداری و روش های مختلف در مورد آنان

شرح زیر اجرا میگردد :

- روش عمومی برای کسانی که برای اولین بار محکوم و مرتکب جرم کم اهمیت شده اند .
- روش استحقاقی کامل برای کسانی که برای اولین بار محکوم و مرتکب جرم مهمی شده اند .
- روش شدید در مورد کسانی که قبلاً "محکوم به حبس شده اند و عاملین جنایت مهم بر علیه دولت اجرا میگردد .
- روش خاص برای مجرمین بعاتد خطرناک و محکومین به اعدام که مجازات آنها مورد عفو یا بخشودگی قرار گرفته و تبدیل به حبس شده است .
- زنان محکوم به حبس در کانونهای تربیت با کار نگهداری میشوند روش اجرای مجازات روش عمومی و شدید است .
- روش شدید در مورد زنان محکوم به ارتکاب جرائم مهم بر علیه دولت و زنانی که تکرار جرم و یا حالت خطرناک دارند و زنان محکوم به اعدام که مورد عفو یا بخشودگی قرار گرفته اند و مجازات آنها به حبس تبدیل شده اجرا میگردد .
- اکثر محکومین ، ابتداء در کانونهای تربیت با کار با رژیم عمومی نگهداری میشوند در صورتیکه طرز کار و رفتار آنان رضایت بخش باشد به کانونهای اقامت اجباری اعزام میگرددند .
- در کانونهای اقامت اجباری ، محکومین بدون مراقب در محدوده کانون بطور آزاد رفت و آمد مینمایند فقط در مراسم صبحگاه و شامگاه سرشماری میشوند . هرگاه وضع مجرم ایجاب نماید که در خارج از محدوده کانون مشغول کار شود محکوم با اجازه مسئولین کانون ، تا محدوده تعیین شده در بخش و یا منطقه کانون آزادانه بدون مراقب رفت و آمد مینماید .
- محکومینی که مرتکب جرائم مهم شده و تکرار جرم دارند تمام یا قسمتی از مدت محکومیت خود را بایستی در زندان بگذارند و محکومینی که در کانونها مرتکب جرم شده و برخلاف مقررات رفتار نموده اند در زندانها نگهداری میشوند .
- در زندانها ، دنیوع روش (عمومی و روش سخت) اجرا میشود .
- روش عمومی ، در مورد کسانی که بار اول محکوم میشوند و یا از کانون با روش شدید انتقال یافته اند اجرا میگردد .
- روش شدید در مورد کسانی که در زندان و یا در کانونها مرتکب جرم شوند بمورد اجرا گذارده میشود .

مدت اجرای روش شدید از ۲ تا ۶ ماه است .
 روش شدید در مورد زنان محکوم باردار و محکومینی که طفل خود را شیرمیدهند اجرا نمیشود .
 در زندانها ، محکومین بطور انفرادی و استحقاقی کامل و مراقبت دقیق نگهداری
 میشوند . در شوروی ، کار که پایه و اساس روشهای تربیتی است برای تمام محکومین
 الزامی و اجباریست .
 محکومین در کارگاه ها مجهز با تکنیک مدرن با توجه به تخصص و قابلیت و
 استعدادشان بایستی بکارگمارده شوند .
 اداره زندانها بمحکومین در موقع آزادی برای رفع حوائج و حل مشکلاتشان
 کمک مالی مینماید . مقامات مسئول محلی نیز بایستی تا حداکثر تا ۱۵ روز پس از دریافت
 تقاضای کار ، محکوم را بکار به گمارند (۱) .
 کمیته محلی ناظر اجرای مجازات ، در تجهیز کارگاه ها و اجرای روش ها نظارت
 دارد . هر کمیته ناظر اجرای مجازات ، دارای کمیسیون نظارت و پی گیری است که مرکب
 از نمایندگان کارگران ، سازمانهای شوروی ، سندیکاها ، کامسومول است که در اجرای روشهای
 تربیتی با مسئولین زندانها همکاری داشته و رعایت اصول قانونی را در زندانها کنترل
 نموده و برای پیدا کردن کار و تهیه مسکن پس از آزادی به محکومین کمک میکنند . علاوه
 بر کمیته و کمیسیون مذکور ، دادستان و مقامات اداری و قضائی نیز چگونگی اجرای روشهای
 تربیتی و مقررات مربوط را کنترل و بازرسی مینمایند .

۲ - اجبار به اقامت یا ممنوعیت از اقامت در محل معین

در صورت محکومیت اجبار به اقامت ، محکوم از اقامت در محل سکونت دائمی خود
 محروم و بایستی در محل تعیین شده در حکم ، اقامت گزیند . اجبار به اقامت یا ممنوعیت
 از اقامت گاهی کیفر اصلی و گاهی کیفر تبعی است که مدت آن ۲ تا ۵ سال است . اجبار
 به اقامت یا ممنوعیت از اقامت در مورد اطفال کمتر از ۱۸ سال و زنان باردار و کسانی که
 اطفال کمتر از ۸ سال تحت تکفلشان هست اجرا نمیکردد .

مجازات فرار از محل تعیین شده در حکم تا یکسال حبس است ، دادگاه
 میتواند ضمن صدور حکم به اقامت اجباری یا منع از اقامت در محل معین ، محکوم را بر رعایت
 شرایط خاص ملزم سازد . مجازات محکومینی که ممنوعیت از اقامت در محل معین داشته و

بدون صدور حکم یا دستور و پاکسب اجازه به محل ممنوع مراجعت نمایند اقامت اجباری در محل معین است .

۳ - اشتغال به کارهای تأدیبی بدون سلب آزادی

هرگاه محکوم برای اجتماع حالت خطرناک نداشته و نگهداری او در محیط بسته ضروری نباشد طبق حکم دادگاه در محیط عادی بفعالیت خود ادامه میدهد و یا کارهای خاصی را که مقامات مسئول اجرای مجازات تعیین مینمایند بمدت معین ، در منطقه محل اقامت خود انجام میدهد .

مدت مجازات مذکور از ۱ ماه تا یکسال است .

مبلغ ۵ تا ۲۰ درصد از مزد محکوم ، طبق حکم دادگاه ، به دولت پرداخت میگردد . هرگاه محکوم قدرت و قابلیت اشتغال به کار تعیین شده را نداشته باشد دادگاه میتواند با تغییر نوع کیفر او را به پرداخت جریمه یا سرزنش در انظار عمومی ، به جبران ضرر و زیان ناشی از وقوع جرم محکوم نماید .

مدت اشتغال به کارهای تاءدیبی جزو دوره کارآموزی محسوب نمیشود اما اگر - رفتار محکوم رضایت بخش بوده و کارهای ارجاعی را با نهایت دقت انجام دهد بنا به تقاضای سازمانهای اجتماعی و اشتراکی پس از اتمام مجازات ، مدت آن طبق حکم دادگاه جزو مدت کارآموزی محسوب میشود .

هرگاه محکوم از اشتغال بکارهای تاءدیبی خودداری نماید دادگاه نوع کار را تغییر داده و محکوم را ملزم میسازد که کارهای سختتری را که سازمان اجرای مجازات تعیین مینماید انجام دهد و در صورت تعلل ، دادگاه متخلف را به مجازاتهای سالب آزادی محکوم مینماید . مجازات مزبور در مورد افراد ارتشی اجرا نمیشود .

۴ - محرومیت از اشتغال به بعضی از مشاغل

دادگاه میتواند مجرمین را به مدت ۱ تا ۵ سال از اشتغال به بعضی از مشاغل - محکوم نماید مجازات مذکور گاهی اصلی و گاهی تکمیلی است .

۵ - کیفر نقدی

طبق قوانین کیفری دادگاه میتواند محکوم را به پرداخت جریمه محکوم نماید میزان کیفر نقدی را دادگاه با توجه به اهمیت جرم و میزان در آمد و قدرت مالی محکوم تعیین مینماید.

هرگاه محکوم قادر به پرداخت کیفر نقدی نباشد دادگاه حکم به اشتغال به کارهای تاه دویی بدون سلب آزادی صادر مینماید در این صورت مدت اشتغال به کارهای تاه دویی بدون سلب آزادی یکماه در ازاء ۱۰ روپل جریمه است و حداکثر آن یکسال میباشد.

کیفر نقدی به مجازات سالب آزادی و یا برعکس قابل تغییر نیست. برای وصول کیفر نقدی گاهی بعضی از اشیاء محکوم ضبط میگردد.

۶ انفصال از خدمت

هرگاه کارمندی صلاحیت ادامه خدمات خاصی را نداشته باشد دادگاه از ادامه خدمت خاص منفصل مینماید.

انفصال از خدمت گاهی مجازات اصلی و گاهی مجازات تکمیلی است انفصال از خدمت خاص مانع اشتغال به خدمات دیگر نیست. مدت انفصال از خدمت خاص دائمی است.

۲ - الزام به جبران ضرر و زیان

جبران ضرر و زیان مجنی علیه و یا دولت، با جبران خسارت وارده و یا طلب پوزش در انظار عمومی طبق حکم دادگاه انجام میگردد.

۸ - سرزنش و توبیخ در انظار عمومی

در صورت صدور حکم سرزنش و توبیخ در انظار عمومی، متن حکم دادگاه در مطبوعات و نشریات و سایر وسایل ارتباط جمعی منتشر میگردد.

۹ - ضبط اموال

ضبط تمام یا قسمتی از اموال محکوم به نفع دولت در قوانین کیفری شوروی پیش بینی شده است.

ضبط اموال جزو مجازات های تکمیلی است .

دادگاه ضمن صدور حکم مجازات در مورد مجرمین بر علیه دولت یا جرائم مهم دیگر طبق موارد پیش بینی شده در قانون ، دستور ضبط تمام یا قسمتی از اموال محکوم را صادر مینماید . دادگاه اشیاء و اموالی را که بایستی به نفع دولت ضبط شود ، تصریح در متن حکم تعیین مینماید .

اشیائی را که مورد نیاز ضروری محکوم و افراد تحت تکفلش میباشد نمیتوان ضبط نمود . لیست این اشیاء در متن قوانین کیفری ذکر شده است .

اموال و یا اشیائی که ضبط میشود " به سازمانهای صلاحیت دار تحویل میگردد و آلات و ادوات و اشیاء خطرناک را طبق تشریفات خاص مقامات صلاحیتدار نابود میکنند .

۱۰ - خلع درجات ارثی یا عناوین خاص

در شوری ، خلع درجات یا عناوین خاص و پس گرفتن نشان و مدال جزو مجازاتهای تکمیلی است .

ضمن صدور حکم مجازات محکومین به جرائم مهم ، مخصوصاً " جرائم بر علیه دولت ، دادگاه میتواند حکم خلع درجه و سلب عناوین خاص را صادر نماید . دادگاه پس از صدور حکم محکومیت ، در مورد کسانی که بدریافت عنوان خاص یا نشان یا مدال هائی از مقامات مهم شوروی نائل شده اند به مقام اعطاء کننده نشان یا مدال یا عنوان خاص پیشنهاد مینماید که عنوان خاص از محکوم سلب و مدال یا نشان دریافتی را محکوم بمقام مربوط مسترد دارد .

۱۱ - اعزام به گردان انضباطی

کسانی که در خدمت زیر پرچم (نظام) هستند مرتکب جرمی شوند دادگاه با توجه به شخصیت مجرم و نوع جرم و اوضاع و احوال ، حکم نگهداری محکوم را بمدت ۳ ماه تا ۲ سال در گردان انضباطی صادر مینماید .

۱۲ - مجازات اعدام

لغو مجازات اعدام که در دومین کنگره نمایندگان ملت شوروی در ۲۶ اکتبر ۱۹۱۷ به تصویب رسیده بود دو روز پس از پیروزی انقلاب اکتبر اعلام گردیده لکن پس از مدت کوتاه برای از بین بردن ضد انقلابیون و مجرمین خطرناک دوباره در قوانین

کیفری شوروی بر قرار شد .

در تاریخ ۱۷ سپتامبر ۱۹۴۲ مجازات اعدام ملغی گردید اما دوباره در قوانین ۱۹۲۲ و ۱۹۳۶ برای مجرمین خطرناک مجازات اعدام پیش بینی شد .

پرزیدیم عالی شوروی در ۲۶ مه ۱۹۴۷ مجازات اعدام را لغو کرد اما ازدیاد جرائم جاسوسی و خرابکاری موجب برقراری مجدد مجازات اعدام شد .

طبق ماده ۲۲ اساس قوانین کیفری شوروی ، مجازات اعدام فقط در مورد مجرمین خطرناک قابل اجراست .

مجازات اعدام جزو سایر مجازاتهای کیفری نوشته نشده ضمن ماده واحده در موارد استثنائی برای جرائم مهم و خطرناک ، پیش بینی شده است . جرائم مهم مخصوصاً " جرائم بر علیه دولت عبارتند از :

– تشکیل باند

– قتل عمد

– خیانت به حزب کمونیست

– جاسوسی

– خرابکاری

– آدم کشی و تروریست

– ارتکاب بعضی از جرائم در موقع جنگ برای افراد نظامی .

مجازات اعدام در مورد اطفال کمتر از ۱۸ سال وزنانی که در حین ارتکاب جرم یا زمان دادرسی و صدور حکم باردار هستند اجرا نمیشود .